SEMIZLIK BILAN KECHUVCHI YURAK ISHEMIK KASALLIGIDA KORONAR ANGIOGRAFIYANING PROGNOSTIK AHAMIYATI

Madaminov Islomjon Qurbonali o'g'li
University of Business and Science
Tibbiyot kafedrasi o'qituvchisi
E-mail: imadaminov1994@gmail.com
Tel: +99894 170 01 01

Dolzarbligi. Semizlik yurak ishemik kasalligi (YIK) rivojlanishiga ta'sir qiluvchi muhim omillardan biridir. Ayniqsa, visseral yog' to'qimasining ortishi insulinrezistentlik, lipid almashinuvining buzilishi va surunkali past darajali yallig'lanish orqali koronar ateroskleroz rivojlanishiga hissa qo'shadi. Biroq tana vazni yoki tana massasi indeksining o'zi koronar zararlanish darajasi va kelajakdagi yurak-qon tomir hodisalari xavfini to'liq ifodalamaydi. Koronar kompyuter tomografik angiografiya (KT-angiografiya) tomirlarning torayish darajasi, aterosklerotik pilakchalarning tarqalishi va tarkibini baholash orqali prognozni aniqlashtirish imkonini beradi [1, 2].

Tadqiqot maqsadi. Semizlik bilan kechuvchi YIKda koronar KT-angiografiya yordamida aniqlanadigan aterosklerotik o'zgarishlarning prognostik ahamiyati va klinik xavfni baholashdagi o'rnini yoritish.

Material va usullar. Ish tahliliy adabiyotlar sharhi shaklida tayyorlandi. Semizlik, koronar ateroskleroz va yurak-qon tomir hodisalari o'rtasidagi bog'liqlikka oid klinik tadqiqotlar hamda Yevropa kardiologlar jamiyatining 2024-yilgi tavsiyalari ko'rib chiqildi. Koronar stenoz darajasi, aterosklerotik pilakcha yuklamasi va uning tarkibiy xususiyatlarining prognostik ahamiyatiga e'tibor qaratildi.

Natijalar. Adabiyotlar tahlili koronar aterosklerozning klinik oqibatlarini baholashda stenoz darajasi bilan birga pilakchaning umumiy hajmi va tarkibini hisobga olish zarurligini ko'rsatadi. KT-angiografiya kalsifikatsiyalangan va kalsifikatsiyalanmagan pilakchalarni aniqlash, ularning tomirlar bo'ylab tarqalishini baholash imkonini beradi. SCOT-HEART tadqiqotining 1769 bemorni qamrab olgan ikkilamchi tahlilida past zichlikdagi kalsifikatsiyalanmagan pilakcha yuklamasi miokard infarkti bilan mustaqil bog'liq bo'lgan. Ushbu ko'rsatkichning har ikki baravar ortishi infarkt xavfining oshishi bilan bog'langan — tuzatilgan xavflar nisbati 1,60; 95% ishonch oralig'i 1,10–2,34 [3]. Biroq bu natija faqat semizlik mavjud bemorlarda olingan emas; uni ushbu guruhga tatbiq etishda klinik xususiyatlar hisobga olinishi lozim.

Semizlik darajasi koronar stenoz og'irligi bilan doimo to'g'ridan-to'g'ri mos kelmaydi. ADVANCE registrida semizlik mavjud bemorlarda diabet va arterial gipertenziya ko'proq uchragan bo'lsa-da, obstruktiv koronar zararlanish ulushi yuqoriroq bo'lmagan. Boshqa omillar hisobga olingach, yurak-qon tomir hodisalari xavfi tana massasi indeksi guruhlari o'rtasida statistik jihatdan farqlanmagan [4]. Bu kuzatuv semizlikni himoyalovchi omil sifatida talqin qilishga asos bermaydi; aksincha, individual xavfni faqat antropometrik ko'rsatkichlar bilan baholash yetarli emasligini ko'rsatadi. Shuning uchun koronar tasvirlash natijalarini metabolik xavf omillari va bemorning klinik holati bilan birgalikda talqin qilish maqsadga muvofiq.

Xulosa. Semizlik bilan kechuvchi YIKda koronar KT-angiografiya aterosklerotik zararlanishning tarqalishi va pilakcha xususiyatlarini aniqlash orqali prognozni baholashga qo'shimcha ma'lumot beradi. Ayniqsa, past zichlikdagi kalsifikatsiyalanmagan pilakcha yuklamasi stenoz darajasidan tashqari

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

prognostik ahamiyatga ega. Biroq aynan semizlik mavjud bemorlarda ushbu ko‘rsatkichlarning qo‘shimcha prognostik qiymatini aniqlashtirish uchun maxsus tadqiqotlar zarur. Tekshiruv natijalari klinik belgilar, metabolik holat va boshqa xavf omillari bilan birgalikda baholanishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Koskinas K.C., Van Craenenbroeck E.M., Antoniades C. et al. Obesity and cardiovascular disease: an ESC clinical consensus statement. *European Heart Journal*. 2024;45(38):4063–4098. doi:10.1093/eurheartj/ehae508.
2. Vrints C., Andreotti F., Koskinas K.C. et al. 2024 ESC Guidelines for the management of chronic coronary syndromes. *European Heart Journal*. 2024;45(36):3415–3537. doi:10.1093/eurheartj/ehae177.
3. Williams M.C., Kwiecinski J., Doris M. et al. Low-Attenuation Noncalcified Plaque on Coronary Computed Tomography Angiography Predicts Myocardial Infarction: Results From the Multicenter SCOT-HEART Trial (Scottish Computed Tomography of the HEART). *Circulation*. 2020;141(18):1452–1462. doi:10.1161/CIRCULATIONAHA.119.044720.
4. Lowenstern A., Ng N., Takagi H. et al. Influence of Obesity on Coronary Artery Disease and Clinical Outcomes in the ADVANCE Registry. *Circulation: Cardiovascular Imaging*. 2023;16(5). doi:10.1161/CIRCIMAGING.122.014850.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.